

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Rok V

Warszawa, 15 września 1948 r.

Nr 18 (132)

T R E Ś C:

W czwartą rocznicę ustawy o powołaniu rad narodowych.

Zjazd prezydentów miast przemysłowych.

Uwagi pokonkursowe — *J. Starościah*.

Akcja oszczędnościowa w administracji i gospodarce samorządowej — *Z. Pawlak*.

Zagadnienie budowy nowych dróg — *inż. W. Gordziałkowski*.

O właściwą rolę książki — *J. Kraczkiewicz*.

Wstępy na W. Z. O.

Realizacja planu inwestycyjnego w roku 1948 w zakresie akcji bibliotecznej — *I. K.*

Nowela do dekretu o podatkach komunalnych — *J. Żakiewicz*.

Nowe przepisy o ubezpieczeniu od ognia — *A. Spandousia*.

Odbudowa Warszawy.

Z życia samorządu.

Porady prawne.

Nowe wydawnictwa.

W czwartą rocznicę ustawy o powołaniu rad narodowych

„Z ofiarnej walki ludu polskiego,
z krwi patriotów przelanej ku chwale Ojczyzny,
z bohaterskiego znoju żołnierzy wolności,
z ducha braterskiej więzi Słowian
w walce z dziczą germańską
powstaje znów do życia Wolna i Niepodległa Polska.

My członkowie Krajowej Rady Narodowej, zgromadzeni na uwolnionej Ziemi Polskiej, pomni obowiązków wobec Narodu, z którego woli zjednoczyliśmy się do czynu i walki, wierni zasadom Manifestu Lipcowego, — postanawiamy:

Art. 1. § 1. Do czasu powołania stałej politycznej reprezentacji Narodu, w myśl zasad Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., organem Narodu w zakresie ustawodawstwa oraz kontroli nad działalnością Rządu i w zakresie nadzoru nad radami narodowymi jest Krajowa Rada Narodowa.

§ 2. Jako organy planowania działalności publicznej oraz kontroli nad rządowymi i samorządowymi organami wykonawczymi działają gminne, miejskie, powiatowe i wojewódzkie rady narodowe (art. 28)“.

(Wstęp do ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych).

Zjazd prezydentów miast przemysłowych

Kancelaria Rady Państwa w porozumieniu z Ministerstwem Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych, zwołała na 11 września r. b. konferencję prezydentów szeregu miast o charakterze przemysłowym.

Przedmiotem konferencji, której przewodniczył Szef Kancelarii Rady Państwa Ob. Min. Mijał, było omówienie bolączek miast w dziedzinie konserwacji mieszkań ludności pracującej, jak również poprawa stanu sanitarnego miast, zaopatrzenie ludności w wodę, usprawnienie

kanalizacji i wodociągów oraz innych urządzeń użyteczności publicznej.

Na powyższą konferencję przybył Prezydent R. P., który zaapelował do prezydentów miast, by samorządy szczególną troską otoczyły człowieka pracy, by z największą wnikliwością podeszły w swej gospodarce do prostych i codziennych potrzeb ludzi pracujących.

Prezydent R. P. stwierdził między innymi, co następuje:

„Przeglądając budżety poszczególnych związków samorządowych, dochodzimy do wniosku, że ich struktura niezawsze jest właściwa, że występują w nich przerosty administracyjne i personalne.

Polska jest państwem ludowym, co w budżetach samorządowych, odzwierciedlających troskę o człowieka pracy, winno znaleźć konkretny wyraz.

Samorządy winny się zatroszczyć, by zatrzeć pozostawione przez poprzednie rządy rażące dysproporcje w wyglądzie dzielnic warstw uprzywilejowanych i świata pracy.

Na byt robotnika składają się nie tylko płace, które powoli, ale stale rosną. Na byt robotnika składają się i warunki mieszkaniowe czy sanitarne, które rozstrzygają także o poziomie kulturalnym świata pracy.

Samorządy miejskie winny zatroszczyć się o te proste i codzienne potrzeby robotnika.

Rada Państwa i Rząd przyjdą miastom z jak najdalej idącą pomocą w trosce o warunki życia mas pracujących“.

JERZY STAROŚCIAK

Uwagi pokonkursowe

Sprawozdania konkursowe gmin za rok 1947 zwróciły uwagę na szereg gmin, które niewątpliwie dla wielu innych mogą być przykładami. Z tego też względu warto przyjrzeć się ich działalności.

Wiele było momentów, które uzasadniały, że te właśnie gminy wytypowane zostały do wyróżnienia.

Ludzie pracy państwa demokratycznego, bez względu na miejsce swego zamieszkania i rodzaj pracy, mają równe prawo do zaspokojenia potrzeb gospodarczych i kulturalnych. Wielką rolę w zaspokojeniu tych potrzeb odgrywa działalność samorządu.

Jeżeli rolę samorządu upatrywać w tej działalności, to należy stwierdzić, że nie ta gmina najlepiej pracuje, która ma najlepiej zorganizowane biuro, choć i to jest rzeczą ważną, nie ta, która odbyła najwięcej posiedzeń zarządu czy rady, co także jest ważne, ale ta, która najwięcej przyczyniła się do zaspokojenia rozlicznych potrzeb swych mieszkańców.

Instytucje i urzędy samorządowe, zaspakajające te potrzeby, winny być w miarę możliwości zbliżone do obywatela. Celowe jest rozpraszanie tych urzędów tak na terenie całego kraju, jak i w obrębie poszczególnych gmin. Przykładem takich urzędów, które tym lepiej spełniają swą rolę, im bardziej są rozproszone, są szkoły podstawowe, czytelnie gromadzkie, gromadzkie telefony i apteczki itp. Istnieje jednak szereg takich urzędów, które na terenie gminy nie nadają się do

rozrzucenia i które muszą być skupione w jednym miejscu, aby promieniując usługami zaspakajały potrzeby całej gminy.

Przykładem tego typu instytucji jest gminny ośrodek zdrowia, gminna szkoła zawodowa itp.

Dla pełnego obsłużenia terenu ważne jest zatem wytworzenie ośrodka, który te wszystkie „niepodzielne“ usługi na rzecz mieszkańców będzie produkował. Zwykle jest to albo małe miasteczko (1,5 do 4.000 mieszkańców), albo nawet większa osada, będąca ośrodkiem usług rzemieślniczych, kulturalnych, zdrowotnych, oświatowych itp. W centrum takim w zasadzie winien być ośrodek zdrowia, placówka szkolenia zawodowego, biblioteka publiczna itp.

To właśnie pełne zaspokojenie potrzeb wszystkich obywateli, stanowi jedną z tez do państwowego planu przestrzennego, że rozbudowa małych miast i drobnych centrów prowincjonalnych winna wyprzedzać rozbudowę wielkich ośrodków miejskich.

Z tego też względu słuszną drogą poszedł wyróżniony w konkursie Klimontów, pow. Sandomierz, wkładając wszystkie swe siły w stworzenie z Klimontowa ośrodka, któryby zapewnił okolicy możliwie wszechstroną obsługę kulturalną i gospodarczą.

Klimontów jest to osada, licząca około 1.500 mieszkańców, oddalona od powiatowego miasta ponad 20 km. Kosztem wybudowania 10 km linii został Klimontów zelektryfikowany, założono ośrodek zdrowia. Wyko-

zrystano budynki podworskie i rozbite budynki poklasztorne, aby założyć gimnazjum ogólnokształcące i połączoną z nim średnią szkołę zawodową. Stworzono bursę dla młodzieży, zorganizowano stałe kursy krawieckie, dom dziecka, liczne kursy dokształcające, stację opieki nad matką i dzieckiem. Ułatwia promieniowanie Klimontowa na teren gminy założenie 45 przepustów na drogach, 4 mostów murowanych i 1 drewnianego oraz wyremontowanie dróg gminnych. Założono radiowęzeł i bibliotekę gminną, wykończono remizę strażacką i dom ludowy, doprowadzono 17 km linii telefonicznych. Wyśilek, jak na gminę, niewątpliwie duży, co zresztą wiadać z budżetu gminy, gdzie wobec 1,8 miliona złotych na wydatki administracyjne wydano 3,2 mil. zł tylko na oświatę. Ale też dzięki temu wysiłkowi Klimontów wszedł na prawidłową drogę rozwoju.

Podobnie gospodarzy i Lubochnia w pow. rawskomazowieckim. Ponieważ na terenie tej gminy zamiesz-

kuje znaczna ilość robotników fabrycznych, gmina poza obsługą wsi zwróciła uwagę i na specyficzne potrzeby ludności robotniczej.

Te same tendencje widać i w gospodarce miasteczek Ornety i Barczewa w woj. olsztyńskim z tym, że osady te w związku z potrzebami osiedleńczymi starają się ściągnąć rzemieślników i organizując majątek już i dla następnych.

Z pracy wyróżnionych gmin można wyciągnąć wniosek, że aby gmina osiągnęła rezultaty, gminna rada i zarząd gminy muszą dla swej gminy ustalić plan co i w jakim czasie ma być osiągnięte. Plan rozwoju gminy pozwoli dostatecznie wcześniej zapewnić sobie pomoc centralną dla jego realizacji już choćby poprzez narodowy plan inwestycyjny.

ZYGMUNT PAWIAK

Akcja oszczędnościowa w administracji i gospodarce samorządowej

Rok bieżący w całej gospodarce uspołecznionej (Państwo, samorząd terytorialny, ubezpieczalnie społeczne, spółdzielczość, instytucje społeczne subwencjonowane z funduszy publicznych) cechuje akcja oszczędnościowa.

Akcję oszczędnościową w związkach samorządu terytorialnego zapoczątkowała Rada Państwa uchwałą z dnia 31 stycznia br. zalecając radom narodowym racjonalizację pracy, co umożliwi wydatne obniżenie kosztów administracji samorządowej przez redukcję liczby pracowników administracyjnych, oraz ograniczenie wydatków na cele reprezentacyjne i przedsięwzięcie kroków w kierunku wprowadzenia oszczędności w całej gospodarce samorządowej. Ogólne kierownictwo i nadzór nad tą akcją powierzone zostało, na terenie każdego województwa prezydium wojewódzkiej rady narodowej („Rada Narodowa“ Nr. 4 z dnia 15 lutego br.).

Oszczędność jest naczelnym i zawsze aktualnym postulatem w gospodarce publicznej, a więc i w gospodarce samorządowej. Właściwe zadania samorządu terytorialnego polegają, jak wiadomo, na możliwie najszerszym i najlepszym zaspakajaniu lokalnych potrzeb publicznych, to jest istotny sens istnienia samorządu. Środki finansowe samorządu powinny zatem być obracane z interesem publicznym, z czego wynika prosty i jasny wniosek, że trzeba oszczędzać na takich wydatkach, które tym celom bezpośrednio nie służą. Nikt nie może negować słuszności przytoczonej zasady. Zaspakajanie potrzeb publicznych znajduje swój wyraz w działalności terenowej związków samorządowych poprzez świadczenia ich na drogi, komunikację, oświatę, urządzenia kulturalne, zdrowie publiczne itd., natomiast aparat administracyjny jest tylko jednym ze środków, umożliwiających obsługę tych potrzeb, wydatki zatem na administrację nie mogą górować nad wydatkami na cele publiczne, przeciwnie — powinny być jak najmniejsze. Dalecy jesteśmy od bezkrytycznego wyciągania wniosków na tle porównywania w budżetach związków samorządowych wydatków administracyjnych w sto-

sunku procentowym do całości wydatków, zdajemy sobie sprawę, że niekorzystny stosunek procentowy tych wydatków nie zawsze jest dowodem kosztownej administracji. Tym nie mniej nie ulega wątpliwości, że przerosty w zakresie wydatków administracyjnych osobowych i rzeczowych, nieraz wprost rażące, istnieją w licznych związkach samorządowych, a zwłaszcza w większych miastach. Dlatego też sprawa obniżenia tych wydatków musiała być postawiona na porządku dziennym, jako zasadniczy punkt w programie akcji oszczędnościowej w samorządzie. Chodzi teraz o to, aby rozpocząć akcję oszczędnościową doprowadzić do końca i to możliwie szybko, stosując środki racjonalne i skuteczne.

Najtrudniejszy do rozwiązania problem stanowiła zawsze sprawa redukcji pracowników, którzy — rzecz zrozumiała — bronią się przed niebezpieczeństwem utraty pracy, szukając pomocy w związku zawodowym i niekiedy u osób wpływowych. Z drugiej strony ci, którzy mają przeprowadzić redukcję, niechętnie podchodzą do wykonania tego zadania, przedmiotem bowiem ich akcji w danym przypadku jest żywy człowiek. To też najczęściej sprawa bywa załatwiona albo pozornie, albo tylko w minimalnych rozmiarach. Zjawisko takie, powiedzmy sobie otwarcie, było usprawiedliwione w Polsce przed wojną, kiedy rynek pracy był nasycony, a nawet istniało bezrobocie. Wówczas utrata pracy groziła głodem lub nędzną vegetacją. W Polsce powojennej sytuacja jest wręcz odwrotna, miejsc pracy jest więcej, niż pracowników, a ziemie odzyskane stanowią wciąż jeszcze chłonny rynek pracy. Dziś nikt nie potrzebuje się obawiać, że w razie redukcji zostanie bez środków do egzystencji, natomiast nie można utrzymywać nadal nadmiaru pracowników tam, gdzie są zbędni.

Do zagadnienia redukcji personelu należy podchodzić w sposób ostrożny i rzeczowy. Redukcje dorywcze dokonywane, że ta powiem — „na oko“, dają minimalne rezultaty, tacy bowiem pracownicy, zbędność których rzuciłaby się w oczy, należą do rzadkich wyjątków. Redukcje, zaplanowane według z góry ustalonej normy procentowej powinny być tak przeprowadzone, aby nie odbiły się ujemnie na funkcjonowaniu

aparatu administracyjnego. Dlatego trzeba „zoperować“ aparat administracyjny bez szkody dla pacjenta, musimy najpierw zbadać, w których komórkach administracyjnych istnieją przerosty personalne i jak duże są możliwości redukcji. Zadanie to da się wykonać nie inaczej, jak w drodze przeprowadzenia lokalnej inspekcji. Trzeba zacząć od skontrolowania czynności poszczególnych pracowników pod kątem, czy są one w ogóle potrzebne, a w przypadku pozytywnym — czy nie możnaby ich uprościć, względnie połączyć z czynnościami innych pracowników. Pod tym względem istnieją duże możliwości, często bowiem prowadzi się „tradycyjnie“ cały szereg różnych rejestrów, kontrolerek, wykazów, raportów, dzienników itp. bez rzeczywistej potrzeby, często poszczególne komórki organizacyjne prowadzą między sobą formalną korespondencję w sprawach, w których wystarczyłoby telefoniczne porozumienie lub odrębne przesłanie akt, często spotyka się dublowanie tych samych czynności, w wielu przypadkach wprowadzenie odpowiednich schematów znacznie zredukowałoby czas i pracę pracowników, zmiana nieodpowiedniego systemu prowadzenia ksiąg rachunkowych na bardziej nowoczesne dałaby możliwość zmniejszenia liczby pracowników rachunkowych itd. Redukcja i uproszczenie czynności automatycznie pociąga za sobą odpowiednią redukcję personelu i to z korzyścią dla sprawności działania aparatu administracyjnego.

Poważniejsze wyniki oszczędnościowe można również osiągnąć przez zlikwidowanie w zarządach większych miast zbędnych wydziałów, względnie przez połączenie pokrewnych wydziałów. Tak np. należy rozważyć w poszczególnych przypadkach, czy jest uzasadniony samodzielny wydział personalny, czy też należałoby go włączyć do wydziału ogólnego, jako oddział personalny, czy nie należałoby połączyć wydziału kultury i sztuki z wydziałem oświaty, czy jest uzasadnione istnienie dwóch odrębnych wydziałów finansowego i podatkowego, skoro działalność ich ściśle się ząbiega, a potrzeba jednego kierownictwa całością finansów miejskich itd. Przykładów takich możnaby przytoczyć więcej. — Wskazują one na to, że reorganizacja administracji samorządowej przyczynić się może wydatnie do zmniejszenia wydatków, a równocześnie do oparcia jej na racjonalnych podstawach.

Oszczędności personalne, a zarazem podniesienie poziomu sprawności administracyjnej i jakości samej pracy na dłuższej fali da się osiągnąć przez fachowe doksztalcenie pracowników. Jest rzeczą jasną, że wykwalifikowany pracownik może zastąpić dwóch mniej przygotowanych zawodowo do swych funkcji i w dodatku wyniki jego pracy będą znacznie lepsze. Dlatego też do akcji szkoleniowej pracowników związku samorządowego winny przywiązywać dużą wagę, przeznaczając w budżetach dostateczne na ten cel kredyty i zapewniając pracownikom możliwość korzystania z odpowiednich podręczników.

Wdzięczniejsze i większe pole do szukania i uzyskania oszczędności stanowią wydatki rzeczowe w gospodarce związków samorządowych. Efekty oszczędnościowe w tym zakresie dadzą się uzyskać bądź od razu, bądź dopiero po upływie pewnego czasu, potrzebnego na ich wyszukanie. W pierwszym przypadku skuteczny i natychmiast działający środek stanowi zastosowanie norm zużycia wszelkiego rodzaju materiałów. Niektóre z tych norm zostały podane w opracowanej przez

Kancelarię Rady Państwa instrukcji w sprawie układania i zatwierdzania budżetów przez związki samorządowe na rok 1949. Inne normy mogą ustalić same związki samorządowe. Normy takie stanowią tamę rozrzutności w gospodarce materiałowej i ogromnie ułatwiają kontrolę nad zużywaniem materiałów, jednakże przyczyniają się one do osiągnięcia oszczędności tylko w tym przypadku, jeśli są rygorystycznie stosowane i jeśli nad gospodarką materiałową jest roztoczona ścisła i stała kontrola. W drugim przypadku oszczędności można osiągnąć dopiero po bliższym zbadaniu poszczególnych agend gospodarki danego związku samorządowego. Weźmy dla przykładu tabor miejski i abstrahujmy tu od norm zużycia materiałów, ponieważ o tym była już mowa wyżej. Po zbadaniu ilości pracy taboru, kosztów jego utrzymania itp. może się okazać, że bez szkody dla gospodarki miejskiej można zredukować ilość wozów albo nawet, że utrzymywanie w danych warunkach lokalnych własnego taboru w ogóle się nie kalkuluje i taniej wyniesie wynajmowanie wozów, przy czym obsługa potrzeb miasta na tym nie ucierpi.

O ile chodzi o obniżenie wydatków rzeczowych dużą pomoc mogą okazać sami pracownicy, którzy w swoim zakresie najlepiej orientują się w możliwościach oszczędnościowych. Należałoby ich wciągnąć do akcji oszczędnościowej i zachęcić do składania projektów przez przyznawanie nagród pieniężnych.

Wszystko to, co powiedzieliśmy wyżej, dotyczy oszczędności nie tylko w zakresie gospodarki administracji i gospodarki zakładów i przedsiębiorstw samorządowych. Akcją oszczędnościową powinna być objęta całość gospodarki samorządowej.

W ramach niniejszego artykułu bynajmniej nie wyczerpaliśmy (i byłoby trudno wyczerpać) obszernego zagadnienia oszczędności w samorządzie terytorialnym. Chodziło na nam bowiem tylko o zwrócenie uwagi związków samorządowych na wagę akcji oszczędnościowej i o ogólne jej naświetlenie. Należy oczekiwać, że związki samorządowe zdobędą się w interesie publicznym i Państwa na maksymalny wysiłek w tej ważnej akcji i że prezydja wojewódzkich rad narodowych, którym Rada Państwa powierzyła ogólne kierownictwo i nadzór nad racjonalizacją pracy i nad akcją oszczędnościową związków samorządowych, wywiążą się należycie ze swego zadania.

Na podstawie dotychczasowych sprawozdań z przebiegu omawianej akcji należy stwierdzić, że wyróżniły się aktywnością szczególnie prezydja wojewódzkich rad narodowych w Bydgoszczy, Szczecinie i Rzeszowie, które osiągnęły już pokaźne wyniki oszczędnościowe w związkach samorządowych. Niektóre prezydja nadesłały dotychczas tylko ilość etatów zredukowanych bez obliczenia sumy uzyskanych z tego oszczędności i bez podania oszczędności w wydatkach rzeczowych. Wreszcie od niektórych prezydów rad wojewódzkich Kancelaria Rady Państwa nie otrzymała jeszcze sprawozdań o wynikach oszczędnościowych. Niewątpliwie przyczyną tego stanu rzeczy było nasilenie prac nad opracowaniem przez związki samorządowe preliminarzy na rok 1949, jednakże w myśl decyzji władz centralnych akcja oszczędnościowa nie może być opóźniona, gdyż jej wyniki muszą znaleźć wyraz w budżetach samorządowych na rok 1949.

Inż. W. GORDZIAŁKOWSKI

Zagadnienie budowy nowych dróg

W roku bieżącym Rada Państwa uchwałą z dn. 2 czerwca przyznała z Samorządowego Funduszu Wyównawczego kredyt w wysokości 454 milionów złotych, jako zapomogę dla samorządów powiatowych i gminnych na budowę nowych dróg.

Z sumy tej przyznano 230 milj. zł na akcję budowy dróg, łączących siedziby zarządów gmin z siecią dróg twardych i 224 milj. na budowę innych dróg w tych województwach, w których samorządy wykazały pod tym względem największą aktywność.

Wobec udzielenia dotacji, samorządy podjęły się wybudować 538 km dróg kosztem ogólnym 1.385 milj. zł, z czego dotacja j.w. 454 milj. zł, kredyty gotówkowe samorządów — 317 milj. zł i szarwark 614 milj. zł.

Powyższa uchwała Rady Państwa, nie naświetlona dotąd dostatecznie w prasie i mało znana szerszemu ogółowi jest faktem wielkiej wagi i posiada doniosłe znaczenie dla gospodarki narodowej.

Na czym to znaczenie polega postaram się pokrótce wyjaśnić.

Najpierw kilka cyfr statystycznych.

Ogólna długość sieci drogowej w Polsce na dzień 1 stycznia 1948 r. wynosiła 254.202 km, z czego dróg o twardej nawierzchni 96.896 km i dróg gruntowych 157.306 km.

Gęstość sieci dróg o nawierzchni twardej w Polsce na dzień 1 stycznia 1939 roku wynosiła 16,5 km na 100 km² powierzchni kraju. Po wojnie w związku z przyłączeniem Ziemi Odzyskanych gęstość ta wzrosła znacznie i wynosi obecnie dla całego obszaru Państwa 30,9 km na 100 km².

Jest ona jednak bardzo nierównomierna na terenie poszczególnych województw.

Np. w woj. lubelskim wynosi na 100 km² 12,9 km, w białostockim 14,3 w krakowskim 18,7 km, w warszawskim 20,9 km, wtedy gdy w posiadających największą gęstość województwach śląsko-dąbrowskim i wrocławskim wynosi około 54 km.

Dowodzą to upośledzenia dużych obszarów kraju pod względem drogowym, co stanowi wielką przeszkodę w ich rozwoju gospodarczym.

Dowodzą jednak również, że sprawa dobrych dróg nie była u nas doceniana, jakkolwiek niektóre samorządy powiatowe i gminne położyły duże zasługi w walce z bezdrożem, dzięki której do r. 1949 wybudowano w Polsce około 20.000 km. nowych dróg.

Rok więc 1948, zawdzięczając uchwale Rady Państwa z dn. 2.VI rb, stanowi punkt zwrotny w budownictwie drogowym nie tylko w okresie powojennym, ale i z przed wojny.

Jakie gospodarka narodowa odniesie korzyści już tylko z tegorocznej akcji budowy dróg, można wykazać prostym obliczeniem.

Buduje się więc 538 km dróg. Oznacza to, że na takiej długości ruch pojazdów od roku przyszłego będzie się odbywał nie po drogach gruntowych, lecz po nawierzchni twardej.

Obliczmy zysk społeczny, jaki będzie osiągnięty w związku z tą przemianą, przyjmując podane niżej założenia.

Ruch na drodze gruntowej:

Ładunek jednokonnej furmanki	—	0,4 ton
Przebieg dzienny przy szybkości		
3 km na godzinę wyniesie	—	24 km
Stąd przewóz dzienny jednej furmanki		
wynosi		0,4x24 = 9,6 tn-km.

Dzienny koszt furmanki	=	1000 zł.
Koszt 1 tn-km:1000:9,6	=	104 zł.

Ruch po drodze twardej:

Ładunek	—	0,8 tn
Przebieg dzienny przy szybkości 3,5 km	—	28 km.
	0,8x28	= 22,4 tn-km.
Koszt 1 tn-km	=	1000:22,4 = 45 zł.
Zysk na 1 tn-km	=	104 — 45 = 59 zł.

Danych statystycznych do ustalenia obciążenia ruchem budowanych obecnie dróg nie posiadamy.

Do obliczenia przyjmujemy, że na drogach, które wybuduje się w tym roku, będzie odbywał się ruch wyłącznie furmanek konnych tak, jak przed ich budową. Również przyjmujemy, że przewóz ładunków po tych drogach obecnie i po ich wybudowaniu będzie jednakowy i wyniesie średnio 30 tn. na dobę.

Przyjęta wielkość 30 tn nie jest wygórowaną, jeżeli się weźmie pod uwagę, że budowane obecnie drogi są ważne pod względem komunikacyjnym.

Dla ilustracji podam, że według pomiarów ruchu w r. 1938, obciążenie dróg powiatowych wynosiło średnio na dobę, dla ruchu konnego 278 tn i dla motorowego 40 tn. Cyfry te dają pełne obciążenie dróg łącznie z wagą wozu, którą można przyjąć w wysokości 50% od wagi ogólnej.

Na podstawie przyjętych danych otrzymujemy roczny zysk, jaki będzie osiągnięty w związku z podjętą budową 538 km dróg, licząc ruch kołowy na nich przez 300 dni w roku.

$$30 \text{ tn} \times 300 \text{ dni} \times 538 \text{ km} \times 59 \text{ zł} = 285.678.000 \text{ zł.}$$

Podane obliczenie zysku społecznego nie jest jednak kompletne i nie zawiera wszystkich korzyści, jakie się osiąga przy budowie nowych dróg.

A więc nie ujęto w obliczeniu umożliwienia po drogach o twardej nawierzchni przewozów za pomocą trakcji mechanicznej, która jest tańsza od konnej, możliwości zwiększenia przewozów i zwiększenia szybkości dostaw, możliwości rozpoczęcia dogodnego przewozu pasażerów autobusami itd.

A więc zysk rzeczywisty będzie jeszcze większy.

Obliczona wyżej oszczędność roczna na przewozach będzie osiągnięta tylko na tym stosunkowo nieznacznym odcinku sieci drogowej, jaki w tym roku uzyska nawierzchnię twardą.

Daje to również obraz strat w gospodarce narodowej ponoszonych u nas obecnie z powodu niedostatecznej gęstości sieci dróg twardych.

W uchwale Rady Państwa przeznaczono osobny kredyt na budowę dojazdów do siedzib zarządów gminnych. Akcja ta ma doniosłe znaczenie.

Obecnie u nas na około 3.000 gmin nie posiada połączenia z siecią dróg twardych 350 siedzib zarządów gminnych. Długość dojazdów po drogach gruntowych do tych gmin wynosi ponad 1.800 km.

W obecnym okresie silnego wzrostu aktywizacji wsi oraz tworzenia z zarządów gminnych ośrodków dyspozycyjnych, w których koncentruje się zaopatrzenie wsi, wreszcie wobec dużego rozwoju motoryzacji kraju — konieczność połączenia wszystkich siedzib z siecią dróg twardych wysuwa się na plan pierwszy.

Nie ulega wątpliwości, że pobudzona w roku b. przez Radę Państwa inicjatywa budowy nowych dróg nie

tylko nie ulegnie osłabieniu w latach następnych, lecz odwrotnie, powinna przybrać na sile. Rękojmnią tego jest duży zapal, z jakim samorządy zabrały się do budowy nowych dróg.

Na ten cel tak w budżetach państwowych, jak i samorządowych powinny znaleźć się niezbędne kredyty. Akcja zapomogowa ze strony Skarbu Państwa przyczyni się do wyzwolenia i zdwojenia wysiłku społecznego w postaci dobrowolnych szarwarków, spółek drogowych oraz udziału adjacjentów.

Wysiłek ten da ogromne zyski w gospodarce narodowej i stworzy nową erę postępu w rozwoju gospodarczym Państwa.

Na tym więc polega wielkie znaczenie uchwały Rady Państwa z dn. 2 czerwca r.b.

JANINA KRACZKIEWICZ

O właściwą rolę książki

W wielkiej akcji upowszechnienia książki nie można ograniczyć się do mechanicznego rozwiązywania tego zadania. Ilość bibliotek, wysokość sum przeznaczonych na ich rozbudowę to wiele, ale jeszcze nie wszystko. Trzeba nie tylko stworzyć liczne księgozbiory, ale należy je ożywić, uaktywnić. Nie tylko doprowadzić książkę do obywateli, ale powiązać pracę książki z życiem politycznym i gospodarczym. Książka może być tak samo aktualna jak prasa codzienna, tak samo wprowadzać w problemy życia codziennego jak artykuły w dziennikach, tak przyciągać, jak nagłówki w prasie codziennej. Nadto ma ona możliwość pogłębienia zagadnień, szerszego ich naświetlenia. Aby książka spełniała tę rolę, trzeba we właściwy sposób wprowadzić w życie czytelnika. Np. kiedy krajowa narada aktywów Polskiej Partii Robotniczej wprowadza nas we właściwe oświetlenie ruchu robotniczego, powinny się znaleźć na stołach bibliotecznych, uwypuklone przez odpowiednie tablice, afisze, ilustracje, wystawy książek Marksa, Lenina, Stalina, książki popularno naukowe, wprowadzające w zagadnienia marksizmu, artykuły prasy codziennej, poruszające ten temat. Bibliotekarze powinni umieć wyjaśnić, które prace są trudniejsze, a które łatwiejsze, powinni ułożyć książki na wystawie według tematu i według stopnia trudności, powinni powiązać przemówienia wygłaszane na plenum KCPPR i na krajowej naradzie

aktywu Polskiej Partii Robotniczej z pracami klasyków marksizmu.

Podobnie kiedy rady narodowe pracują nad Planem Inwestycyjnym — odpowiednio zorganizowana wystawa powinna udostępnić wszystkim obywatelom książki, mówiące o planowaniu. Nie tylko książki Minca, Greniewskiego, Epsteina, Lidera, Starewicza, lecz również wykresy i artykuły w pismach poświęcone temu zagadnieniu.

Wystawa Ziem Odzyskanych winna znaleźć odbicie w wystawach odpowiednio dobranych książek w każdej bibliotece. Jeśli nie ma jeszcze biblioteki gminnej, wystawy takie może zorganizować dla wsi i małych miast biblioteka powiatowa.

Rozwój kultury jest ściśle zależny od rozwoju gospodarczego, przeto i książka nie może być zawieszona w próżni, musi żyć codziennym życiem obywatela, wiązać się ściśle z przejawami życia politycznego i gospodarczego.

Słabe dotychczas zainteresowanie świata pracy małych miast i wsi bibliotekami najczęściej jest wywołane niewłaściwym doбором książek w bibliotekach. O należyty dobór książek, o właściwe powiązanie pracy bibliotek z pracami politycznymi i gospodarczymi powinny dbać prezydja rad narodowych, dając odpowiednie wytyczne komisjom oświatowym i komitetom bibliotecznym.

Wszyscy na Wystawę Ziem Odzyskanych

Stołeczna Rada Narodowa w Warszawie i Wojewódzkie Rady Narodowe w Wrocławiu, Lublinie oraz Rzeszowie gorąco popierają akcję zwiedzania Wystawy Ziem Odzyskanych.

Najsprawniej i najszerzej jednak akcja ta jest prowadzona z udziałem rad narodowych na Górnym Śląsku. Jadą stamtąd pociągi z pracownikami urzędów i instytucji, jadą członkowie organizacji społecznych, jadą górnicy i hutnicy. Na Dolnym Śląsku podobnie; ze wszystkich powiatów zdążają wycieczki do starej ślą-

skiej stolicy — Wrocławia, który ostatnio potrafił przygotować i zorganizować poza wystawą wiele różnych zjazdów z Kongresem Intelktualistów całego świata na czele.

Nie powinno być działacza społecznego — członka rady narodowej, który by nie zwiedził Wystawy. Wszystkie rady narodowe, szczególnie gminne powinny dołożyć jak najwięcej starań, by jak najszerzy ogół mieszkańców mógł Wystawę obejrzeć.

Z naszych ofiar rośnie nowa Warszawa

Realizacja planu inwestycyjnego w roku 1948 w zakresie akcji bibliotecznej

Materiały uzyskane przez Kancelarię Rady Państwa z terenu (odpowiedzi na okólniki: Nr 3 z dnia 7.1.48 r. L. dz. XI/35/48, i Nr 10 z dnia 26.1.48 r. L. dz. XI/578/48) — dały podstawę do wniosku, że gminne związki samorządowe posiadają warunki niezbędne dla pierwszego stadium organizacji bibliotek.

Zgodnie z uchwałą Rady Państwa z dnia 1 października 47 r. i instrukcją Kancelarii Rady Państwa (okólnik Nr 217 z 10 października 47 r.) prawie we wszystkich gminach wiejskich i miastach niewydzielonych zostały powołane przez miejskie i gminne rady narodowe komitety biblioteczne.

Komitety te w planie pracy na r. 1948 przewidywały: zorganizowanie punktów bibliotecznych we wsiach i w tym celu powołały komitety propagandy książki, zorganizowanie biblioteki gminnej w 1948 r. względnie 1949 r., ożywienie życia kulturalnego na wsi. W związku z tym uchwalono, że komitety biblioteczne współpracować będą z zarządem gmin nad tworzeniem warunków najbardziej sprzyjających szerzeniu oświaty. Podjęto starania o wyszukanie właściwych kandydatów na bibliotekarzy oraz nad znalezieniem lokalu dla bibliotek.

Jednocześnie gminne rady narodowe i miejskie miast niewydzielonych uchwalając budżety na rok 1948 dopilnowały, aby znalazły się, zależnie od możliwości finansowych gminnych związków samorządowych i polityki gospodarczej terenu, mniejsze lub większe sumy na biblioteki.

W świetle materiałów nadesłanych do Kancelarii Rady Państwa pozycje na biblioteki w budżetach gmin wiejskich i miast niewydzielonych przedstawiają się następująco:

L. p.	Nazwa województwa	Ilość gmin wiejskich	Ilość miast niewydzielonych	Ilość gmin przeznaczonych na biblioteki	Suma ogólna przeznaczona przez gminy na biblioteki	Suma pełniona przez gminy i ganie
1.	Białostockie	131	31	144	3.917.713	27.000
2.	Gdańskie	111	20	117	1.899.338	16.000
3.	Kieleckie	213	23	199	26.069.173	130.000
4.	Krakowskie	188	40	183	4.700.582	25.000
5.	Lubelskie	237	24	221	5.587.576	25.000
6.	Łódzkie	231	34	247	8.541.799	34.000
7.	Olsztyńskie	142	29	99	1.840.450	18.000
8.	Pomorskie	188	47	160	5.391.700	33.000
9.	Poznańskie	328	124	373	15.175.978	40.000
10.	Rzeszowskie	165	37	202	4.028.820	19.000
11.	Szczecińskie	227	71	252	9.519.502	37.000
12.	Śląskie	291	43	216	1.899.348	18.000
13.	Warszawskie	271	44	233	11.514.820	49.000
14.	Wrocławskie	271	76	—	12.869.421	—
R a z e m:		2.994	643	2646	112.956.220	—

Na konferencji międzyministerialnej ustalono, że przy dotacji ze Skarbu Państwa obejmującej w ramach planu inwestycyjnego księgozbiory opracowane dla bibliotek gminnych oraz druki biblioteczne, koszt utrzymania jednej biblioteki gminnej w r. 1948 przez gminne związki samorządowe nie powinien przekraczać sumy 30.000 zł. Opracowanie konkretnych wniosków dla Planu Inwestycyjnego zostało pozostawione radom narodowym.

Z materiałów uzyskanych z terenu województwa rzeszowskiego przebieg dotychczasowych prac rad narodowych wygląda następująco: Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej po otrzymaniu okólnika Nr 54 z Kancelarii Rady Państwa porozumiało się z Wydziałem Wojewódzkim oraz z Kuratorium.

Wysłano okólnik Kancelarii Rady Państwa w teren, wyjaśniając znaczenie bibliotek gminnych dla rozwoju kulturalnego wsi i małych miast, jednocześnie przystąpiono do opracowania materiałów odzwierciedlających potrzeby kulturalne województwa rzeszowskiego.

Specjalne posiedzenie Komisji Oświatowej było poświęcone zagadnieniu bibliotek gminnych. W konferencji tej brały udział członkowie Komitetu Bibliotecznego, przedstawiciele Wydziału Wojewódzkiego, Wydziału Samorządowego, Wydziału Kultury i Sztuki U. W. oraz przedstawiciele Kuratorium. Przedstawiciel Związku Samopomocy Chłopskiej (członek W.R.N.) referował sprawę wiosek samopomocowych.

Po dyskusji Komisja uchwaliła wniosek, że należy wystąpić na plenarnym posiedzeniu W.R.N. z apelem zakładania bibliotek gminnych w pierwszym rzędzie w wioskach samopomocowych z podkreśleniem, że jeśli gminne rady narodowe ze względu na brak środków finansowych nie podejmą uchwał o zakładaniu bibliotek w r. b., słuszne będzie ufundowanie w tych wioskach bibliotek gminnych z kredytów wojewódzkiego związku samorządowego.

Jednocześnie przedstawiciel Samopomocy Chłopskiej zobowiązał się, że delegaci Samopomocy Chłopskiej będą żywo współpracować z prezydiami gminnych rad narodowych nad wyszukaniem lokalu i kandydatów na bibliotekarzy. Podobne zobowiązania wzięli na siebie delegaci innych organizacji, m. in. delegaci Związku Młodzieży Polskiej i Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Wobec tego, że przewodniczący W.R.N. wraz z wizytatorem Kuratorium zwizytowali część powiatów, były informacje z terenu świadczące, że na ogół gminne rady narodowe zupełnie dobrze radziły sobie z doбором kandydatów i wyszukaniem lokali, pewne kłopoty finansowe związane z kosztami urządzeń bibliotecznych — Prezydium W.R.N. gotowe było rozwiązać drogą dotowania tych związków samorządowych z funduszy Wojewódzkiego Związku Samorządowego.

Członkowie Komisji Oświatowej i Komitetu Bibliotecznego rozdzielili między sobą opiekę nad poszczególnymi gminnymi związkami samorządowymi, postanawiając, bądź w drodze osobistej lustracji, bądź instruowania delegatów poszczególnych organizacji, usprawnić akcję zakładania bibliotek gminnych.

Ciekawy materiał dający pełny obraz terenu, uwzględniający rozmieszczenie szkół, placówek oświatowych, organizacji młodzieżowych i instytucji oświatowych, przedstawił na Komisję Oświatową — przedstawiciel Wydziału Samorządowego. Materiał ten łącznie z materiałem dostarczonym przez Wydział Oświaty Samopomocy Chłopskiej oraz przedstawicieli Kuratorium (Wydziału Oświaty Dorosłych oraz Referatu Bibliotek) — da możność Komisji Oświatowej wszechstronnego naświetlenia i podstawę do zaopiniowania wniosków gminnych rad narodowych.

Obok dyskusji nad organizacją bibliotek gminnych omawiano sposoby właściwego rozwiązania upowszechnienia książki, uaktywnienia samych czytelników, związania ich ściślejszego z pracami bibliotek, organizowania kół czytelników, organizowania zespołów dobrego czytania i zespołów samokształcenia na terenie bibliotek gminnych, powiązania działalności bibliotek z działalnością oświatową organizacji zawodowych i politycznych.

Konferencja pozwala wnioskować, że plan inwestycyjny na r. 1948 w odniesieniu do akcji bibliotecznej będzie na terenie województwa racjonalnie i celowo przeprowadzony.

JERZY ŻAKIEWICZ

Nowela do dekretu o podatkach komunalnych

Dekret z dnia 28 lipca 1948 r. o najmie lokali wprowadził m. in. podwyższenie komornego dla niektórych grup lokatorów.

Podwyższenie komornego jest jednocześnie podwyższeniem podstawy opodatkowania dla podatków: od nieruchomości i od lokali.

Okoliczność ta spowodowała potrzebę wprowadzenia odpowiednich zmian do dekretu o podatkach komunalnych przez dostosowanie jego przepisów do nowego stanu faktycznego w zakresie zmian, wywołanych przez dekret o najmie lokali.

W związku z tym został wydany dekret z dnia 23 sierpnia 1948 r. o zmianie dekretu z dnia 20 marca 1946 roku o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 41 poz. 297).

Celem jego postanowień — poza unormowaniem wyżej wspomnianych spraw — jest ponadto zmiana terminów płatności podatków od nieruchomości i od lokali w ten sposób, aby przewidziane zwiększenie wpływu z tych źródeł zostało zrealizowane dla związków samorządowych możliwie najwcześniej.

Wobec ścisłego określenia przez dekret o najmie lokali rozdziału podwyższonego czynszu od lokali mieszkalnych na cele Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej (55 proc. lub 35 proc.) oraz na koszt eksploatacji i bieżącego remontu (15 proc. lub 30 proc.) — należało ustalić wysokość stawki podatku od nieruchomości w ten sposób, aby pozostawić pewien zysk dla właściciela nieruchomości. Dawna bowiem stawka dla podstawy opodatkowania ponad 2.000 zł. o wysokości 30 proc. — łącznie ze wspomnianymi opłatami, przewidzianymi w dekrecie o najmie lokali na koszt remontów kapitałowych i bieżących — o ileby nadal obowiązywała — wyczerpywałaby całość komornego.

Toteż omawiany dekret ustala wysokość stawki podatku od nieruchomości objętych działaniem dekretu o najmie lokali na 25 proc. przewidzianych w nim podwyższonych czynszów.

W ten sposób po potrąceniu wspomnianych opłat na koszt remontu oraz nowej stawki podatkowej pozostanie dla właściciela nieruchomości 5 roc. (10 proc. przy połowicznej podwyżce) czynszu, jako godziwy zysk.

Stawka podatku od lokali mieszkalnych zostaje określona na 10 proc. bieżącego czynszu, który został podwyższony na podstawie nowych przepisów.

Istotne dla związków samorządowych są zmiany, które nowy dekret wprowadza odnośnie terminów płatności podatków od nieruchomości i od lokali. Sposób płatności tych podatków zostaje uregulowany podobnie, jak podatków od obrotu i dochodowego.

Zgodnie z okólnikiem Kancelarii Rady Państwa materiał powinien wpłynąć do Władz Centralnych do dnia 1.X.1948 r.

Przypuszczamy, że Wojew. Rada Narodowa w Rzeszowie zechce nadesłać do Redakcji „Rady Narodowej“ szczegółowe umotywowanie planu bibliotek gminnych, które poinformuje inne rady o warunkach pracy oświatowej w województwie rzeszowskim. W Nr 2-3/48 r. „Rady Narodowej“ przedstawione zostały etapy rozwoju bibliotek gminnych w wojew. kieleckim, celowe byłoby, aby wszystkie rady zapoznały czytelników „Rady Narodowej“ ze swymi pracami w zakresie tworzenia bibliotek gminnych.

J. K.

Mianowicie: nowe brzmienie art. 23 dekretu o podatkach komunalnych poza ustaleniem, że podatek od nieruchomości jest płatny w dwóch półrocznych ratach (30.VI. i 30.XI każdego roku), przewiduje, że w drodze rozporządzenia Ministrów: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych, w porozumieniu z Ministrem Skarbu, może być ustanowiony obowiązek wpłacania zaliczek przez wszystkich lub niektórych podatników na podatek od nieruchomości, przypadający na następny rok budżetowy. Wspomniane rozporządzenie określi wysokość zaliczek i terminy ich płatności. Cytowane przepisy spowodują wpłacenie podatku od nieruchomości, objętych dekretem o najmie lokali, już od bieżącego komornego (według dekretu o podatkach komunalnych podstawą wymiaru podatku od nieruchomości jest komorne z roku poprzedzającego rok podatkowy). Odnośnie terminu płatności podatku od lokali mieszkalnych omawiany dekret ustala obowiązek jego płacenia od bieżącego komornego do dnia 8-go każdego miesiąca bez wezwania władzy podatkowej. Rozporządzenie właściwych Ministrów może ustalić inne raty i inne terminy, niż miesięczne.

Wobec ustalenia przez dekret o najmie lokali, że sublokatorzy płacą czynsz oddzielnie nowela ustala, że obowiązek podatkowy odnośnie podatku od lokali ciąży także na podnajemcach.

Wreszcie — wobec zróżniczkowania wysokości komornego na podstawie nowych przepisów, zależnie od osoby najemcy — powstał problem ustalenia wartości czynszowej (jako podstawy opodatkowania dla podatku od nieruchomości) lokali niezajętych, bądź oddanych do bezpłatnego użytkowania, które mogą lub mogłyby być przez różne kategorie najemców zajęte.

Nowy dekret przewiduje, że sposób i zasady określenia wartości czynszowych takich lokali ustali rozporządzenie właściwych Ministrów.

Dla uniknięcia wątpliwości należy jeszcze raz podkreślić, że omawiane przepisy z wyjątkiem odnoszących się do terminów płatności podatku od nieruchomości dotyczą podatków, pobieranych od nieruchomości i lokali wybudowanych przed 22 lipca 1944 r., o ile nie zostały wyłączone spod publicznej gospodarki lokalami i o ile są użytkowane przez najemców zobowiązanych do płacenia nowych stawek czynszu. Wszystkie inne nieruchomości i lokale podlegają dotychczasowym przepisom.

Dekret wszedł w życie dnia 1 września 1948 r.

Wspomniane rozporządzenia wykonawcze są opracowywane przez czynniki rządowe i zostaną wkrótce ogłoszone.

ANTONINA SPANDOWSKA

Nowe przepisy o ubezpieczeniu od ognia

W dzienniku Ustaw Nr. 26 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20.IV.48 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa, Administracji i Ziemi Odzyskanych o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia.

Nowe to rozporządzenie nakłada szereg obowiązków na władze samorządowe i dlatego należy zaznajomić się z jego treścią.

Na podstawie przepisów zawartych w omawianym rozporządzeniu, przymusowemu ubezpieczeniu od ognia podlegają zasadniczo wszystkie budowle położone w granicach państwa. Zwolnione od tego obowiązku są tylko budynki stanowiące własność państw obcych, obiekty fabryczne, budynki narażone w wysokim stopniu na niebezpieczeństwo pożaru (jak składy materiałów wybuchowych itp.), domy opuszczone i nieużytkowane, lub też noszące charakter tymczasowy i przeznaczone na rozbiórkę.

Spośród budynków stanowiących własność Państwa Polskiego obowiązkowi ubezpieczenia podlegają tylko obiekty związane z gospodarstwem rolnym.

Instytucją ubezpieczającą jest Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Zakład ten odpowiada wobec ubezpieczonych za szkody powstałe na skutek pożaru, uderzenia pioruna, eksplozji gazu świetlnego, wybuchu kotłów parowych, eksplozji materiałów wybuchowych lub spowodowane upadkiem samolotu.

Właściciel budowli podlegającej przymusowi ubezpieczenia obowiązany jest w ciągu miesiąca od rozpoczęcia jej użytkowania zgłosić obiekt do ubezpieczenia w zarządzie gminy lub u inspektora powiatowego P.Z.U.W. Wzór zgłoszenia ustali P.Z.U.W. Zarząd gminny wydaje właścicielowi zaświadczenie o zgłoszeniu, a wszystkie otrzymane zgłoszenia niezwłocznie odsyła inspektorowi powiatowemu P.Z.U.W. w miastach te same obowiązki spełnia zarząd miejski.

Nadto zarząd gminny obowiązany jest sprawdzać co najmniej co kwartał czy wszystkie nowowzniesione budowle zostały zgłoszone do ubezpieczenia a niezgłoszone — zgłosić z urzędu do inspektora PZUW.

Na podstawie danych zawartych w zgłoszeniu inspektor PZUW ustala wysokość sumy ubezpieczenia wg obowiązujących norm. Jeżeli właściciel nie zgadza się na ustaloną sumę ubezpieczenia, może on w ciągu miesiąca od otrzymania dowodu ubezpieczenia wnieść sprzeciw do inspektora, podając proponowaną przez siebie sumę. W razie nie dojścia do zgody wysokość ubezpieczenia ustali komisja szacunkowa złożona z dwu rzeczoznawców wysuniętych przez właściciela i PZUW oraz z rozjemcy, wybranego przez obie strony lub też wyznaczonego przez przewodniczącą powiatowej rady narodowej wzgl. prezydenta miasta.

Składki ubezpieczeniowe oblicza się na podstawie taryf ogłoszonych w Monitorze Polskim. Płatność składek jest obowiązkowa, a zaległości podlegają przymusowemu ściąganiu w trybie egzekucji.

O wysokości przypadających na niego składek dowie się właściciel budowli z rejestru składek wyłożonego w zarządzie gminnym do wglądu zainteresowanych. Zarząd gminny winien ogłosić publicznie w sposób przyjęty w danej gminie o wyłożeniu rejestrów.

Właściciele ubezpieczonych budowli wpłacają składki w zarządzie gminnym lub miejskim. Te zaś obowiązane są w terminie do dwóch tygodni wnieść pobrane składki do kas P.Z.U.W.

Nad prawidłowym poborem składek oraz nad przekazywaniem ich do kas P.Z.U.W. czuwają władze nadzorcze nad zarządami gminnymi (miejskimi), t. zn. władze administracji ogólnej.

Za czynności związane z wykonywaniem przymusowego ubezpieczenia od ognia zarządy gminne otrzymują od 1 — 3% wysokości pobranych na terenie gminy składek. W razie stwierdzenia braków pieniężnych powstałych z winy członka lub urzędnika zarządu gminy PZUW ma prawo wystąpić przeciw gminie na drogę sądową.

O pożarze lub innych wypadkach opisanych wyżej właściciel budowli obowiązany jest niezwłocznie zgłosić w zarządzie gminnym, który z kolei natychmiast zawiadomi inspektora powiatowego PZUW. Wówczas PZUW przeprowadzi niezbędne dochodzenia dla ustalenia rozmiarów szkody i wysokości odszkodowania. W wypadku braku zgody pomiędzy zakładem ubezpieczeniowym a właścicielem budowli co do wysokości odszkodowania można dla rozstrzygnięcia powołać komisję szacunkową z zachowaniem opisanych wyżej przepisów. Komisja taka orzeka jednak tylko o wysokości sumy spornej, nie może jednak rozstrzygać sporów o prawo do odszkodowania.

PZUW wypłaca właścicielowi odszkodowanie w ciągu miesiąca od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Jeżeli odszkodowanie ma być użyte na odbudowę, wypłaca się je w dwóch ratach — drugą dopiero po dokonaniu odbudowy. Wysokość odszkodowania nie może przekraczać wartości dokonanej odbudowy. Wartość odbudowy stwierdza inspektor powiatowy PZUW lub zarząd gminny.

Chociaż rozporządzenie o ubezpieczeniu od ognia nie przewiduje dla rad narodowych konkretnych obowiązków, nie mniej z uwagi na doniosłe znaczenie gospodarcze sprawnego działania ubezpieczenia jest wskazane, aby terenowe rady narodowe na zasadzie ogólnych przepisów kontrolowały wykonywanie przez zarządy gminne (miejskie) obowiązków, przewidzianych we wspomnianym rozporządzeniu.

Omówione rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczas obowiązujące przepisy*) o przymusie ubezpieczenia od ognia.

*) Przepisy art. 2 i 19 — 45 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1937 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 3, p. z 23 z późniejszymi zmianami Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 85, poz. 648, z 1935 r. Nr 90, poz. 576 i z 1938 r. Nr 59, poz. 456).

Każdy dar na S. F. O. S. to cegielka do odbudowy Warszawy

Odbudowa Warszawy

We wrześniu cały kraj żyje pod znakiem odbudowy Warszawy. Cały naród podejmuje wysiłek dla uzyskania jak największych osiągnięć w dziele odbudowy stolicy.

Akcja zbiórki na ten cel w ramach Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy opiera się na współudziale całego społeczeństwa. Na terenie kraju funkcjonuje 5.000 wojewódzkich, powiatowych, miejskich, gminnych i gromadzkich komitetów obywatelskich odbudowy Warszawy. Akcja ta przyniosła dotąd sumę ponad 2.135 milionów zł., z czego na bieżący rok przypada kwota 723 miliony.

Z tej ogólnej sumy Naczelna Rada Odbudowy Warszawy zainwestowała już w odbudowę stolicy ponad półtora miliarda zł.

W tegorocznej zbiorce najwyższy wynik osiągnął Wojewódzki Komitet Odbudowy w Łodzi. Uzyskał on 82.400 tys. zł. Drugie miejsce zajmują Katowice z sumą 30.500 tys. zł., trzecie Wrocław, który w dniu 20 sierpnia b. r. osiągnął 64 miliony zł., przekraczając o 7% wyznaczoną dla województwa kwotę na rok bieżący. Dolny Śląsk, pomimo zniszczeń, osiągnął pierwsze miejsce w odniesieniu do procentu wykonania planu.

Znaczną ofiarność obywateli wykazuje Warszawa. Wynik zbiórki daje w stosunku do ilości mieszkańców miasta przeciętną 83 zł. na głowę. Składki w tej wysokości nie osiągnęło dotychczas żadne województwo.

Odbudowa Warszawy postępuje naprzód olbrzymimi krokami. Przyjrzyjmy się, jak przedstawia się zakres

inwestycji realizowanych w odbudowę Warszawy w roku bieżącym.

Ogółem preliminowano 24 miliardy zł. Składają się na tę sumę zarówno fundusze ze Skarbu Państwa, jak również spółdzielczości i SFOS. Z tej kwoty 19 miliardów przypada na inwestycje budowlano-inżynierskie, z czego 11 miliardów pokrywa Ministerstwo Odbudowy. W ramach tej sumy 35% przeznaczono na budownictwo mieszkaniowe: do końca bieżącego roku Warszawa ma uzyskać 33.000 nowych izb. W budownictwie szkół powszechnych przewiduje się osiągnięcie poziomu 630.000 m³; przy normie 25 m³ na jedno dziecko i przy nauce na dwie zmiany zaspokoi to potrzeby w 80%. W szkolnictwie średnim i zawodowym w r. b. osiągnie się zaspokojenie potrzeb w 70%.

W lepszej sytuacji znajdują się szpitale, które pod koniec roku 1948 rozporządzać będą 6.200 łóżek, t. j. 10 łóżek na 1.000 mieszkańców Warszawy, przy przedwojennej normie 6,3 łóżka na 1.000 mieszkańców.

Wszystkie tereny na których prowadzi się obecnie roboty przy realizacji głównych założeń urbanistycznych Warszawy, dają w sumie obszar około 20 klm.², co stanowi teren równy szóstej części obszaru całego miasta.

Jak widać z powyższego przeglądu, nowa Warszawa rośnie. Obowiązkiem każdego jest pomóc przy odbudowie Warszawy. Rady narodowe powinny rozwinąć w jak najszerszym zakresie akcję zbiórkową na rzecz odbudowy naszej Stolicy.

Z życia samorządu

BUDOWA SZKÓŁ—POMNIKÓW W WOJ. GDAŃSKIM

W jesieni 1947 Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku uchwaliła podjąć akcję zbiórkową na cele odbudowy w dziedzinie oświaty i kultury. Składki objąć mają wszystkich zarobkujących na terenie całego województwa, a wysokość wynosi równowartość jednodniowego zarobku, płatna raz rocznie. Składki są wyłącznie dobrowolne, nie nakłada się żadnych sankcji karnych.

Z osiągniętych tym sposobem funduszy powstać ma w każdym powiecie i w każdym mieście wydzielonym szkoła — pomnik Polski Ludowej. Akcja zbiórkowa jest w toku. Na rok 1948 zapreliminowano osiągnięcie drogą zbiórkową 70 miln. zł. Do dnia 15 lipca wpłynęło 37 miln. Drugie 70 miln. zł. zapreliminować mają corocznie w swoich budżetach samorządy na stopniu powiatowym. Łącznie więc w ciągu trzech lat osiągnie się gotówkowy wpływ w sumie 420 miln. Przeciętny koszt budowy szkoły oblicza się na ok. 60 miln. zł. Szkół — pomników ma stanąć 15, wyniesie to więc 900 miln. zł. W.R.N. przewiduje jednak poza zbiórką pieniężną zastosowanie w tej akcji w poważnym stopniu świadczeń szarwarkowych zarówno w robociznie jak w materiałach. Ogólnie biorąc W.R.N. spodziewa się pokrycia około 2/3 wszystkich kosztów budowy szkół własnym wysiłkiem terenu. Na pokrycie pozostałych kosztów W. R. N. zabiegać będzie o dotacje państwowe.

Akcja nosi nazwę „akcji 333” (cyfra ta stanowi numer konta czekowego PKO). Poszczególne samorządy miejskie i powiatowe przygotowują już place i podejmują wstępne roboty i zwózkę materiałów. Szkoły powstaną w najuboższych dzielnicach miast wzgl. w najbardziej potrzebujących gromadach.

Wskaźnik wpłat osiągniętych w zbiorce przez poszczególne powiaty i miasta przedstawiał się na dzień 10.VII. br. następująco.

Powiat Sztum	— zł. 77,46	na głowę mieszkańca
“ Elbląg —	“ 61,38	“ “ “
“ Starogard —	“ 54,83	“ “ “
“ Kwidzyna —	“ 52,57	“ “ “
“ Wejherowo —	“ 49,33	“ “ “
“ Kościerzyna —	“ 44,12	“ “ “
“ Gdański —	“ 41,50	“ “ “
“ Kartuszy —	“ 41,22	“ “ “
“ Lębork —	“ 35,73	“ “ “
“ Tczew —	“ 34,66	“ “ “
Miasto Gdańsk —	“ 26,91	“ “ “
“ Gdynia —	“ 26,13	“ “ “
powiat Malbork —	“ 24,24	“ “ “
miasto Sopot —	“ 13,97	“ “ “
“ Elbląg —	“ 1,89	“ “ “

W poszukiwaniu innych źródeł dochodów na cele „akcji 333” W.R.N. uchwaliła wprowadzić dobrowolne opodatkowanie wódki. Wydano znaczki 10-cio i 20-to złotych, które w sklepach i restauracjach dokleja się do rachunków za sprzedaż 1/2 litrowych i litrowych butelek wódki. Sklepy przyjmują te znaczki dobrowolnie, a konsument nie jest obowiązany zapłacić. Nie jest to bowiem opodatkowanie przymusowe, a tylko pobierane przy okazji sprzedaży wódki. Znaczki te WRN wypuściła w obieg, uzyskawszy przychylną opinię prezesa Izby Skarbowej. Sprzedaż znaczków odbywa się z pomyślnym wynikiem i w ciągu roku może przynieść parę milionów złotych.

KONFERENCJE PRZEWODNICZĄCYCH P. R. N. WOJ. LUBELSKIEGO

Prezydium Woj. Rady Narodowej w Lublinie zwołało XIII konferencję przewodniczących P.R.N. i M.R.N. w dniu 14.VI. br. do Puław, celem bezpośredniego zapoznania się z gospodarką powiatu.

W odprawie wzięli także udział przewodniczący gminnych rad narodowych powiatu puławskiego.

Sprawozdanie z działalności P.R.N. w Puławach zorganizowanej jeszcze w czasach okupacji, złożył jej przewodniczący, który wskazał na znaczne ofiary poniesione przez Radę już po wyzwoleniu kraju. Mówca wyliczył nazwiska 13 członków Powiatowej Rady Narodowej, którzy padli z rąk band.

Plan pracy puławskiej P.R.N. przyjęty na posiedzeniu 30.I.48 r. przewiduje 10 posiedzeń plenarnych w ustalonych terminach wraz z wytycznymi porządków obrad i 52 posiedzenia Prezydium w ciągu roku 1948.

Prezydium P.R.N. zaplanowało na okres roku 6 odpraw przewodniczących gminnych rad narodowych. Nadto zaplanowano 3 konferencje rejonowe informacyjno-sprawozdawcze przy współudziale szerokich mas ludności w różnych punktach powiatu.

Przyjęto z zadowoleniem do wiadomości, że dwie gminne rady narodowe powiatu puławskiego zostały wyróżnione w konkursie „Rady Narodowej“.

Uczestnicy konferencji zwiedzili pod przewodnictwem profesorów, tutejszy Instytut Gospodarstwa Wiejskiego.

Na zakończenie, obradujących przewieziono do Kazimierza, gdzie zapoznali się z gospodarką M.R.N. i zwiedzili zabytki Kazimierza.

Następną konferencję wyznaczono w Zamościu.

Inicjatywa Prezydium W.R.N. w Lublinie w zakresie każdorazowej zmiany miejsca konferencji przewodniczących, jest interesująca, pozwala ona na większą czujność w pracy ze strony poszczególnych prezydiów i kontrolę. Wspomniany system da możliwość szerszej grupie obywateli (członków W.R.N.) zapoznać się bliżej z terenem, bogactwami naturalnymi, urządzeniami i sprawami całego województwa oraz pozwoli na porównywanie osiągnięć własnych i pobudzi do szlachetnego współzawodnictwa.

F. J.

FUNDUSZ OŚWIATOWO - KULTURALNY WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ W SZCZECINIE

Celem zaspokojenia olbrzymich potrzeb oświatowych i kulturalnych na terenie województwa szczecińskiego Wojewódzka Rada Narodowa w Szczecinie powołała do życia „Fundusz Oświatowo - Kulturalny“.

Fundusz Oświatowo-Kulturalny powstaje z ofiarnością całego społeczeństwa, które w miarę swych możliwościłożyć będzie pewne kwoty na oświatę Pomorza Zachodniego. W ramach tej akcji przewiduje się walkę z analfabetyzmem oraz zakładanie bibliotek gminnych i miejskich.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1946 roku na terenie województwa szczecińskiego było 25 placówek bibliotecznych zawierających łącznie 17.074 tomy książek.

W roku 1947 powstała biblioteka wojewódzka, którą zapoczątkowało 550 tomów pochodzących z daru Prezydenta Rzeczypospolitej. Na dzień 31 grudnia 1947 roku ilość punktów wyniosła już 66, zawierających 72.495 tomów.

Rok bieżący daje dalsze efektywne wyniki w dziedzinie zaspokojenia głodu książki. Ogólna liczba tomów do obsłużenia ludności wiejskiej wynosi obecnie 48.202 tomów z ogólną liczbą punktów bibliotecznych 270. W 35 bibliotekach miejskich jest 22.291 tomów. W gminach wiejskich przy obecnym stanie zaludnienia przypada 1 książka na 10,6 mieszkańców, w miastach na 18,8 mieszkańców.

Przyjmując za normę 1 książka na 3 mieszkańców — czytelników należy zgromadzić około 300.000 tomów, biblioteki zaś posiadają 90.000 tomów. Odczuwa się zatem brak 210.000 tomów, co przy koszcie około 600 zł. za książkę wymaga 126 milionów zł.

Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe związków samorządu terytorialnego nieodzowny staje się wysiłek społeczeństwa. Temu celowi służyć będzie „Fundusz Kulturalno - Oświatowy“.

Według statutu F. O. K. powstaje z dobrowolnych ofiar publicznych przez:

1. jednorazowe zrzeczenie się diet przez radnych za udział w posiedzeniach;
2. jednodniowy zarobek świata pracy;
3. jednodniowy zarobek kupców i rzemieślników;
4. dobrowolne dopłaty do biletów wstępu na wszelkiego rodzaju widowiska w okresie trzech tygodni;
5. wydanie odpowiednich nalepek i żetonów.

Po powołaniu przez Wojewódzką Radę Narodową „Funduszu Oświatowo - Kulturalnego“, radni z ramienia Izby Przemysłowo - Handlowej, Izby Rzemieślniczej i Zrzeszenia Przemysłu Gastronomicznego zadeklarowali już kwoty sięgające około 5 milionów zł.

OCHRONA LASÓW I ZADRZEWIENIE W WOJ. LUBELSKIM

Jak wynika ze sprawozdania Woj. Rady Narodowej w Lublinie za II kwartał 1948 r. lasy na terenie województwa zajmują 463.973 ha, co stanowi 17.4 proc. całej powierzchni. W okresie okupacji wyrąbano całkowicie 29.266 ha, a przerąbano 43.085 ha, razem więc zniszczenie wynosi 72.351 ha co daje straty w materiale drzewnym 9.225.049 m³ o wartości 238.603.000 zł. w złocie — jest to w masie 23-letni etat rębny.

Dla ratowania sytuacji zorganizowano planowe zalesienie zrębów wojennych jak następuje: w roku 1945 zalesiono 1056 ha i 16.44 ha szkółek, 1946 r. — 3309 ha, 1947 r. — 5350 ha, w 1948 r. — projektowano 6175 a w 1949 — 11.000 ha.

Zalesienie wszystkich zrębów przewiduje się do roku 1950/51.

Kłeska pożarów w ostatnich latach zniszczyła 6618 ha. Dyrekcja lasów przeciwdziała pożarom przez angażowanie specjalnych stróżów i budowę sieci wież obserwacyjnych.

F. J.

BUDŻETY GMIN WIEJSKICH ZATWIERDZONE PRZED TERMINEM

W powiecie Rawa Mazowiecka znajdują się 4 gminy wiejskie i 3 miasta niewydzielone. Do dnia 10 sierpnia br. wszystkie budżety gmin wiejskich już zostały zatwierdzone. Z budżetów 3 miast niewydzielonych — dwa budżety miast: Biała Rawska i Nowe Miasto zostały zatwierdzone, natomiast budżet miasta Rawy Mazowieckiej był przedstawiony 12 sierpnia br. na posiedzeniu Prezydium P.R.N. Budżet Powiatowego Związku Samorządowego został przedstawiony do zatwierdzenia przed 10.8.48 r.

W powiecie strzelińskim (woj. wrocławskie) z piętnastu miejskich i gminnych rad narodowych — dwanaście uchwaliło budżety do 10 lipca br. Należy tu wymienić G.R.N. w Kowalowie, w Kondratowicach, w Nowolesiu, w Wąwolnicy, w Borku Strzelińskim, w Przewornie, w Borowie, w Prusach, w Zielenicach, w Głębokiej i Gnojnej oraz M.R.N. w Wiązowie.

W powiecie Ostrów-Maz. do dnia 28 lipca br. zostały zatwierdzone przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej budżety wszystkich gmin wiejskich tj. Boguty, Brańczyk, Długosiodło, Jasienica, Komorowo, Nur, Orło w Małkini, Poręba, Szulborze-Koty, Warchoły w Andrzejewie, Zaręby Kościelne, oraz gmin miejskich Brok i Ostrów Maz.

RADIOFONIZACJA POWIATU STAROGARD

Powiatowa Rada Narodowa w Starogardzie na jednym z ostatnich posiedzeń powołała do życia komitet radiofonizacji powiatu.

Równocześnie na terenie całego powiatu przystąpiono do organizacji gminnych i gromadzkich komitetów radiofonizacyjnych.

ELEKTRYFIKACJA WSI W WOJ. GDAŃSKIM

Plan elektryfikacji wsi woj. gdańskiego przewiduje zelektryfikowanie w roku 1949 20 gromad oraz reelektryfikowanie 90 wsi, w których istnieją urządzenia ale zostały zniszczone w czasie wojny. Spośród przewidzianych do reelektryfikacji 20 wsi znajduje się w powiatach leżących na prawym brzegu Wisły — a więc w elbląskim, malborskim, sztumskim i kwidzińskim. Część kosztów tej akcji pokryta zostanie przez społeczeństwo zarówno w formie wkładu finansowego jak w robociznie.

Całokształtem prac elektryfikacyjnych w woj. gdańskim zajmie się Wojewódzki Komitet Elektryfikacji Wsi. W terenie działać będą komitety powiatowe, gminne i gromadzkie. Komitety te zbiorą materiały dotyczące istotnego zapotrzebowania wsi w tym zakresie oraz sporządzą plany do 15 września br.

WYKORZYSTANIE KREDYTÓW INWESTYCYJNYCH W WOJ. GDAŃSKIM

Z ogólnej sumy 15.5 miliarda zł. przyznanej na rok 1948 dla woj. gdańskiego w pierwszym półroczu otwarto 6.3 miliarda czyli ok. 40%. Wykorzystano zaś w tym okresie tylko 3.3 miliarda zł.

Wykorzystanie kredytów przez poszczególne działy gospodarcze przedstawia się następująco. Na cele gospodarki morskiej (porty, stocznie, żegluga) uruchomiono 3.676 milionów zł, a zrealizowano 2.267 miln. zł., czyli 68%. W dziale komunikacji z ogólnej sumy otwartych kredytów 760 miln. zł. wykorzystano 441 miln. zł. czyli 58%. Na odbudowę miast i wsi uruchomione kredyty wyniosły 576 miln. zł., wykorzystano zaś 205 miln., a więc 35%. W przemyśle z sumy 640 miln. zł. zrealizowano 208 miln., czyli 32%. Ten sam procent wynosi wykorzystanie kredytów w rolnictwie i leśnictwie: z przyznanych 567 miln. zł. wydatkowano 232 miln. W dziale socjalnym z ogólnej sumy 79 miln. zł. zrealizowano 26 miln. zł. czyli 33%.

Za przyczyny hamujące rozwój inwestycji uważa się trudności materiałowe, brak fachowców oraz trudności w uzyskaniu sił roboczych.

ROZBUDOWA SZKÓŁ W GDYNI

W ramach akcji budowy szkół w woj. gdańskim („akcja 333”) miasto Gdynia buduje wielką wzorową szkołę powszechną w miejsce spalonej w czasie wojny szkoły nr 14. Plany tej szkoły, opracowane już i zatwierdzone przez Ministerstwo Oświaty, obejmują również boiska sportowe, ogrody itp. Przewidziany koszt wyniesie około 100 — 120 miln. zł. Dotychczas posiadane przez miasto fundusze wynoszą 30 mil. Budowa szkoły ma potrwać 2 lata; władze miejskie pragnęłyby ukończyć ją na początek roku szkolnego 1949—1950.

W bieżącym sezonie budowlanym wykonuje się roboty ziemne. Członkowie Miejskiej Rady Narodowej organizują szarwark poprzez koła rodzicielskie. Szarwark dostarczy robociznę niefachową oraz zwózkę materiałów budowlanych.

Nowy gmach szkolny zawierać będzie również mieszkania dla nauczycieli, co wobec trudności mieszkaniowych w Gdyni nie jest bez znaczenia.

Gdynia cierpi poważnie z powodu braku budynków szkolnych. Dla normalnego funkcjonowania szkół potrzeba jeszcze około 100 sal szkolnych w mieście. W niektórych szkołach dzieci uczą się na 3 zmiany. W 10 szkołach funkcjonują wieczorowe szkoły dla dorosłych. Z istniejących 22 szkół podstawowych niektóre mieszczą się w barakach.

Poza budową szkoły—pomnika w roku bieżącym przebudowuje się szkołę nr 15. Szkoła ma zyskać 4 nowe izby lekcyjne, oraz salę gimnastyczną. Szkoła nr 21 ma uzyskać również nowe klasy przez rozszerzenie baru.

Z inicjatywy Miejskiej Rady Narodowej buduje się obecnie w Gdyni Dom Dziecka Marynarza. Miasto ofiarowało plac pod budowę, fundusze zaś pochodzą ze zbiórki wśród marynarzy, z ofiar Polonii zagranicznej itp. Rozpoczęto budowę wiosną w br., a w lipcu już podciągnięto budynek pod dach. Dwupiętrowy gmach pomieści kilkadziesiąt dzieci. Zakład obejmie dom sierot i szkołę.

MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE W GDAŃSKU

W lipcu br. Zarząd Miejski m. Gdańska powołał do życia Miejskie Przedsiębiorstwo Budowlane, którego zadaniem będzie przyspieszenie i usprawnienie prac w dziedzinie odbudowy miasta. Przedsiębiorstwo będzie prowadziło roboty inwestycyjne oraz własne warsztaty dla ich potrzeb. Najważniejszym zadaniem nowej placówki jest obsłużenie wszystkich robót samorządowych prowadzonych na terenie miasta.

Prace przedsiębiorstwa zostały rozpoczęte w lecie br. i wg przewidywań zainwestować ma ono w ciągu roku bież. około 80 miln. zł.

PARĘ DANYCH O PRACY PRN W RADOMIU

Na posiedzeniu Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Radomiu odczytano sprawozdania, z których wynika, że Wydział Powiatowy żywo zwraca się zagadnieniem dróg, oświaty oraz zdrowia. W roku 1947 przeprowadzono prace konserwacyjne 132 km dróg, wybudowano 9 mostów oraz 5 km nowych dróg (w tym 3 km dróg gminnych). Zorganizowano 39 kursów dla analfabetów przy współudziale inspektora szkolnego, urządzono 3 ośrodki zdrowia oraz Dom Małych Dzieci o 30 miejscach.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA W BIAŁOSTOCKIM

Zagadnieniem pierwszorzędnej wagi w województwie białostockim jest komunikacja kolejowa. Plany opracowane przez Wojewódzką Radę Narodową w porozumieniu z Regionalnym Urzędem Planowania Przemysłowego (RDPP), wchodzą w zakres 12-letniego planu kolejnictwa i obejmują następujące odcinki:

1) linia kolejowa Augustów — Białystok. Przedwojenna linia bezpośrednia została odcięta nową granicą państwa, a komunikacja odbywa się drogą okólną przez Suwałki;

2) linia Łomża — Pisz, dla której możnaby wykorzystać dawny nasyp sprzed 1914 r. częściowo ocalały. Linia ta zatarłaby dawną granicę między ziemią dawną, a odzyskanym terenem Olsztyńskiego oraz pozwoliłaby na wywóz drzewa z powiatu piskiego;

3) powiązanie Zambrowa z linią na Białystok uwzględnia przyszły ośrodek przemysłu bawełnianego;

4) odcinki Szepietów — Wysokie Mazowieckie oraz Wysokie — Łomża. Miasto powiatowe Wysokie Maz. dotychczas pozbawione jest kolei. Najbliższa stacja znajduje się w Szepietowie, oddalonym o 8 km.

Z WOJEWÓDZTWA OLSZTYŃSKIEGO

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie zainicjowało składanie przez delegatów powiatowych rad narodowych sprawozdań na plenum Rady. W dniu 9 sierpnia przedstawiciel Powiatowej Rady Narodowej w Giżycku przedstawił rzeczowo rozwój gminnych rad narodowych, metody pracy nad uaktywnieniem rad, uspołecznieniem radnych, usprawnieniem działalności organów związków samorządowych, zapoznał z osiągnięciami w akcji siewnej i żniwnej, wykazał, że w roku 1949 zostaną zlikwidowane resztki ugorów. Nie wahał się mówić o błędach i niedociągnięciach w pracy, wykazując jednocześnie, w jaki sposób naprawiano błędy.

Inicjatywę Prezydium W. R. N. w Olsztynie należy uznać za celową: sprawozdanie przedstawicieli terenu poczwala wejrzeć członkom Rady wnikliwie w potrzeby i trudności terenu, stwarza warunki do zespołowej pracy, do ściślejszego związania pracy rad narodowych wszystkich szczebli, wyrabia odpowiedzialność nie tylko przedstawicieli zainteresowanych rad za pracę swego odcinka, lecz również odpowiedzialność radnych za pracę całego terenu.

GMINNA RADA NARODOWA W POMORSKIEJ WSI

W dn. 16 lipca br. odbyło się plenarne posiedzenie Gminnej Rady Narodowej w Pomorskiej Wsi — w powiecie elbląskim. W posiedzeniu tym wzięli udział przewodniczący i wiceprzewodniczący Powiatowej Rady Narodowej oraz starosta elbląski. Na posiedzeniu uchwalono budżet na rok 1949 w globalnej sumie 5 miln. zł. Z tego dochody własne wynoszą 1,5 miln. zł.

Na porządku dziennym znalazło się zagadnienie radiofonizacji wsi. Powołano gminny komitet radiofonizacyjny oraz przewodniczących komitetów gromadzkich. Dotychczas w gminie jest 6 gromad zelektryfikowanych oraz dwie zradiofonizowane. Jako najbliższe zadanie postawiono sobie założenie w pozostałych czterech zelektryfikowanych gromadach radiowęzłów, następnie zaś elektryfikację 3 dalszych gromad.

Następnie omawiano sprawę niezabezpieczonych budynków szkolnych. Przewodniczący P.R.N. zwrócił uwagę na konieczność rozciągnięcia ściślejszej kontroli oraz zabezpieczenia sposobem gospodarczym (unikając wię-

szych kosztów) budynków szkolnych naleających się do remontu. Dla przykładu prezes PRN wskazał w dwu wsiach dwa takie obiekty, które na skutek braku dozoru zostały rozszabrowane.

Przewodniczący Gminnej Rady omówił zagadnienie stonki ziemniaczanej, która pojawiła się na terenie sąsiedniej gminy Jurandowo. Mówca nawoływał do wzmożenia akcji poszukiwawczej oraz profilaktycznego spryskiwania pól.

Wśród komunikatów odczytano bieżący okólnik Ministerstwa Ziemi Odzyskanych w sprawie dokwaterowania nowych osadników, które obejmie również szkoły rolnicze i uniwersytety ludowe.

W wolnych wnioskach poruszono sprawę braku części do poniemieckich maszyn rolniczych. Wielu radnych zadeklarowało chęć zakupienia nowych żniwiarek polskiej produkcji. W związku z omawianiem spraw gospodarskich prezydium zaapelowało do zgromadzonych o liczniejszy udział w tworzeniu gminnych spółdzielni nowego typu.

OŚRODKI ZDROWIA W POWIECIE MORSKIM

W powiecie morskim (Wejherowo) istnieje obecnie 8 czynnych ośrodków zdrowia. W pierwszym półroczu br. przeprowadzono w tych ośrodkach szereg reform oraz wprowadzono nowe ulepszenia.

W Powiatowym Ośrodku Zdrowia w Wejherowie utworzono dwie nowe poradnie: dentystyczną i szkolną. Od lutego do lipca br. udzielono ponad 3 tys. dentystycznych porad i zabiegów dla dzieci szkół powszechnych i przedszkoli. Poradnia szkolna roztoczyła opiekę lekarsko-hygieniczną nad młodzieżą wszystkich szkół w Wejherowie. W celu usprawnienia walki z gruźlicą otwarto gabinet roentgenologiczny. W gabinecie tym dokonuje się prześwietleń pracowników wszystkich zakładów przemysłowych na terenie powiatu. Poradnia przeciwweneryczna prowadzi dokładną ewidencję chorych oraz rozpoczęła akcję wyszukiwania źródeł zakażenia.

Ośrodek Zdrowia w Pucku również utworzył niedawno poradnię dentystyczną. W Jastarni uzyskano nowy oddzielny lokal dla poradni dla matki i dziecka. Obecnie prowadzi się prace organizacyjne nad uruchomieniem nowego ośrodka zdrowia w Helu, gdzie dotychczas funkcjonuje tylko Rybacka Spółdzielnia Zdrowia.

Program prac na tym odcinku opracowany przez władze powiatowe przewiduje w roku bieżącym i przyszłym otwarcie szeregu nowych ośrodków zdrowia w następujących miejscowościach: Żarnowiec, Rybno, Starzyno, Wielka Wieś, i Strzecz. Ponadto powstanie drugi ośrodek zdrowia w Wejherowie. Z istniejących już ośrodków każdy wkrótce będzie zatrudniał kontrolera sanitarnego.

We wszystkich ośrodkach zdrowia na terenie powiatu w ciągu pierwszego półrocza br. udzielono 12 tys. porad i wykonano około 7 tys. zabiegów. Niezależnie od tego zbadano ok. 5 tys. dzieci szkolnych.

POWIAT OLSZYSKI PIERWSZY W WOJ. KRAKOWSKIM

Prezydium Wojew. Rady Narodowej w Krakowie donosi, że Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Olszysku pierwsze w woj. krakowskim zatwierdziło wszystkie budżety gmin wiejskich i miejskich powiatu olszyskiego.

Ostatni budżet (gminy miasta Olszyska) został zatwierdzony w dniu 13.VIII. 48 r.

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Krzywczu zapytuje, czy władza podatkowa może — po wysłuchaniu opinii prezydium gminnej rady narodowej — zwolnić podatnika od obowiązku wniesienia wkładu oszczędnościowego na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 30.1.1948 r. o obowiązku społecznego oszczędzania (Dz. U.R.P. Nr. 10, poz. 74), mimo że w stosunku do danego podatnika nie zastosowano ulg w podatku gruntowym.

Odpowiedź: władza podatkowa może po wysłuchaniu opinii prezydium gminnej rady narodowej zwolnić częściowo lub całkowicie od obowiązku wniesienia wkładu uczestnika Społecznego Funduszu Oszczędności, jakkolwiek władza wymiarowa nie zastosowała do podatnika ulg przy płaceniu przezeń podatku gruntowego.

Uzasadnienie: zwolnienie całkowite lub częściowe od obowiązku wniesienia wkładu na Społeczny Fundusz Oszczędnościowy uzależnione jest wyłącznie od zdarzenia losowego, które spowodowało ciężkie położenie materialne uczestnika Funduszu, oraz opinii prezydium gminnej rady narodowej.

Ustawa z dnia 30 stycznia 1948 r. o obowiązku społecznego oszczędzania nie uzależnia zwolnienia od wniesienia wkładu na Społeczny Fundusz Oszczędnościowy od jednoczesnego korzystania z ulg przy płaceniu podatku gruntowego.

P. Segalewicz

Wydział Powiatowy w Iławie zapytuje:

1) kto ubezpiecza przewodniczącego powiatowej rady narodowej w wypadku, gdy jest on urlopowanym bez terminowo urzędnikiem Starostwa.

Odpowiedź: przewodniczącemu urlopowanemu urzędnikowi państwowemu przysługuje wybór instytucji ubezpieczającej. Ubezpieczenia dokonuje Wydział Powiatowy.

Uzasadnienie. Stosownie do postanowień p. 6 uchwały Rady Państwa z dn. 22.X.47 r. w sprawie zasad wynagrodzeń w radach narodowych przewodniczący powiatowych rad narodowych w zasadzie ubezpieczeni są w Ubezpieczalni Społecznej, jednak przewodniczący powiatowych rad narodowych, którzy do czasu obejmowania stanowiska przewodniczącego powiatowej rady narodowej ubezpieczeni byli w innych instytucjach (np. emerytury w P. Z. E.) przysługuje prawo wyboru instytucji, w której mogą być ubezpieczeni. Tak też jest i w tym wypadku. Przewodniczący P.R.N. urlopowany urzędnik państwowy, jeśli był urzędnikiem etatowym ubezpieczonym emerytalnie w P. Z. E. może wybierać czy nadal pragnie zachować ubezpieczenie w P. Z. E., czy też pragnie być ubezpieczonym w Z. U. S. Jeśli będąc urzędnikiem starostwa był już ubezpieczonym w Z. U. S., to oczywiście prawo wyboru nie przysługuje mu.

Po oświadczeniu przewodniczącego w sprawie instytucji ubezpieczeniowej czynności zgłoszeniowych — jako typowo wykonawczych dokonywuje wydział powiatowy. Składki ubezpieczeniowe pokrywa się z funduszków Powiatowego Związku Samorządowego.

2) czy zryczałtowane diety przewodniczącego P.R.N. podlegają podatkowi od wynagrodzeń.

Odpowiedź: zryczałtowane diety przewodniczącego P. R. N. nie podlegają podatkowi od wynagrodzeń.

Uzasadnienie: przepis art. 5 ust. 1 p. 12 dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. Nr. 30/47 poz. 129) zwalnia od podatku od wynagrodzeń diety wypłacane osobom, zatrudnionym w służbie publicznej.

Ponadto par. 6 Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 21 czerwca 1947 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. Nr. 34/47 poz. 291) wyraźnie ustala, iż wolne są od podatku od wynagrodzeń diety bez względu na to, czy są ustalone na podstawie zestawienia sum wydatkowanych, czy też ryczałtowo.

Gminna Rada Narodowa w Przytocznej zapytuje, czy ma prawo zawiesić w prawach swego członka za niewłaściwe zdaniem Rady, zachowanie się radnego w czasie okupacji, pomimo że dochodzenie prokuratorskie przeciw niemu z braku wyraźnych dowodów winy zostało umorzone.

Odpowiedź: — Pomimo umorzenia dochodzenia przez prokuratora rada narodowa ma prawo tak zawiesić jak i wykluczyć z rady swego członka większością przynajmniej 2/3 głosów.

Uzasadnienie. Art. 18 § 4 ustawy o radach narodowych przyznaje każdej radzie narodowej prawo wykluczenia swych członków, jeśli zdaniem rady, członek jej nie odpowiada kwalifikacjom politycznym, fachowym czy etycznym, jakie od członka rady muszą być wymagane. Brak znamion przestępstwa w zachowaniu się członka rady nie wyklucza możliwości zdyskwalifikowania obywatela, jako członka rady narodowej. Umorzenie dochodzeń przez prokuratora nie jest bynajmniej dla rady narodowej przeszkodą do zawieszenia swego radnego w prawach członka rady narodowej zwłaszcza, gdy, jak to ma miejsce w przytoczonym przypadku, uchwała w tej sprawie zapadła jednogłośnie.

Koło Zw. Zaw. Prac. Sam. Terytorialnego i Użyteczności Publicznej w Starych Bogaczowicach pow. Wąbrzyńskich zapytuje: Czy członek Zarządu Gminy może wejść w skład G.R.N., jako delegat Związku Zawodowego, oraz czy Gminna Rada Narodowa może odmówić prośbie Związku o przyjęcie delegata w poczet radnych G.R.N.

Odpowiedź: Członek Zarządu Gminy może wejść w skład Gminnej Rady Narodowej.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej może odmówić prośbie Związku Zawodowego przyjęcia delegata tego Związku w poczet radnych G.R.N.

Uzasadnienie: ad 1. Kumulacja stanowiska członka zarządu gminnego i członka Gminnej Rady Narodowej jest dopuszczalna; ustawa z 11 września 1944 r. (Dz. U.R.P. Nr 3-46 poz. 26) o organizacji i zakresie działania rad narodowych nie stawia przeszkód formalnych. Jedynie członek zarządu gminnego nie może wchodzić do prezydium tejże rady w myśl wyraźnego zakazu art. 13 § 1 ust. 2 wspomnianej wyżej ustawy.

ad. ust. 2. Prezydium G.R.N. decyduje o wniosku w sprawie przyjęcia delegata Związku Zawodowego w poczet swych radnych na zasadzie art. 5 § 2 Ustawy z 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

Liczbę przedstawicieli zrzeszeń zawodowych i społecznych ustala w każdym konkretnym przypadku prezydium gminnej rady narodowej, biorąc pod uwagę rzeczywistą rolę społeczną, wpływ, liczebność danej organizacji, mając na względzie, aby w G.R.N. były odpowiednio reprezentowane wszystkie zrzeszenia wymienione w art. 5 § 2 wyżej wspomnianej ustawy.

Mgr J. Służewski

Wydział Powiatowy w Ilawie zapytuje, czy diety, pobierane przez przewodniczącego powiatowej rady narodowej, podlegają podatkowi od wynagrodzeń.

O d p o w i e d ź:

Diety pobierane przez przewodniczącego powiatowej rady narodowej nie podlegają podatkowi od wynagrodzeń.

U z a s a d n i e n i e:

Podatek od wynagrodzeń pobierany jest na zasadzie dekretu z d. 18 sierpnia 1945 r. (Dz. U.R.P. z 1947 r. Nr. 30, poz. 129). Art. 5 punkt 12 wspomnianego dekretu postanawia, że podatkowi od wynagrodzeń nie podlegają zwroty kosztów służbowych, kosztów podróży oraz diety wypłacane osobom zatrudnionym w służbie publicznej. Z brzmienia powołanego przepisu wynika, że zwolnienie dotyczy diet wypłaconych nie tylko pracownikom, ale w ogóle osobom zatrudnionym w służbie publicznej, wobec czego nie ma podstawy prawnej, do obciążenia podatkiem od wynagrodzeń diet, pobieranych przez przewodniczącego powiatowej rady narodowej.

Czy stróż szkolny (sprzątaczką) podlega ubezpieczeniu społecznemu, wobec tego że Ministerstwo Opieki Społecznej w 1936 roku orzekło, że sprzątacze szkolni nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu a obecnie wprowadzone zostały nowe przepisy ubezpieczeniowe.

O d p o w i e d ź:

Sprzątacze szkolni (stróże szkolni) podlegają ubezpieczeniu społecznemu w pełnym zakresie.

U z a s a d n i e n i e:

Wprawdzie Ministerstwo Opieki Społecznej w 1936 r. zajmowało stanowisko, że t.zw. stróże szkolni nie podlegają ubezpieczeniu (Dz. Urz. Min. Op. Społ. 1936 str. 524) niemniej jak ze względu na zmianę ustawodawstwa ubezpieczeniowego jak i na zmianę stosunków społecznych interpretacja ta nie odpowiadała aktualnym wymaganiom. Przedmiot bowiem umowy ze sprzątaczkami czy sprzątacami nie jest wynikiem pracy lecz sama praca i wynagrodzenie za pracę. Słusznie też ZUS stał na stanowisku (211 — 02 — 143/48), że w żadnym wypadku usług tych nie można określić jako umowy o dzieło lub zlecenia. Z tego też względu Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w piśmie Nr. Urz. 1206/2-8 z dnia 31.5.1948 r. zajęło stanowisko odmienne i stwierdziło że obecne ustawodawstwo obejmuje obowiązkiem ubezpieczenia i stróżów (sprzątaczy) szkolnych. Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej jako uzasadnienie swego stanowiska przyjęło, że „Osoby sprząające w publicznych szkołach powszechnych na terenie gmin wiejskich są zatrudnione na podstawie umowy o pracę i jako takie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie art. 2 ustawy z 28. 3. 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym“.

Ze względu na to że pracodawcą tych osób jest gmina, i gmina też powinna opłacać składki ubezpieczeniowe za te osoby.

Ze względu na to że uposażenie tych osób jest z reguły niższe niż minimalna podstawa wymiaru składek.

(2.500 zł), składki ubezpieczeniowe opłacane być winny w wypadkach jeżeli uposażenie miesięczne sprzątaczek nie przekracza 2.500 zł. od sumy 2.500 zł. jako od minimalnej podstawy wymiaru składek. Stróże szkolni (sprzątacze i sprzątaczkę) podlegają również ubezpieczeniu rodzinnemu. Zgłoszeń ubezpieczeniowych wobec odpowiedzialności jaka obciążałaby samorząd w braku ubezpieczenia dokonać należy możliwie niezwłocznie.

Prezydium Pow. Rady Narodowej w Grudziądzu zapytuje, czy przewodniczący rady narodowej, otrzymujący zryczałtowane diety, jest uprawniony do pobierania diet i kosztów podróży za wyjazdy służbowe.

O d p o w i e d ź:

Przewodniczący rady narodowej, pobierający diety zryczałtowane, jest uprawniony do pobierania diet i kosztów podróży za wyjazdy służbowe.

U z a s a d n i e n i e:

Diety zryczałtowane, stanowią odszkodowanie dla członków prezydium za oddanie służbie publicznej całkowitego swego normalnego czasu pracy i utracą w zasadzie możliwość zarabkowania. Koszty podróży stanowią zwrot faktycznie poniesionych wydatków na przejazd, a diety wyjazdowe — wyrównanie podwyższonych kosztów utrzymania (gł. wyżywienia) osoby podróżującej. Diety i koszty przejazdów, ustalone jednolicie dla administracyjnych pracowników państwowych i samorządowych, są wypłacane niezależnie od pensji lub diet zryczałtowanych.

Mgr Bogatkowski

Zarząd Gminny w Piekoszowie pow. kieleckiego zapytuje, czy pod pojęcie: „pozostałe minerały“ użyte w art. 1 ust. 6 prawa górniczego z dnia 29 listopada 1930 r. w brzmieniu nadanym mu dekretem z 3 lutego 1947 r. o częściowej zmianie prawa górniczego podpada również baryt i czy kopalnie barytu można pociągnąć do opłacania podatku od kopalń zgodnie z art. 33 ust. 2 dekretu z 20 marca 1946 o podatkach komunalnych.

O d p o w i e d ź:

Gmina winna pobierać podatek od kopalń barytu, znajdującego się w swych naturalnych złożach.

U z a s a d n i e n i e:

Art. 1 ust. 6 dekretu o częściowej zmianie prawa górniczego stanowi, że „pozostałe minerały“ t. j. takie, które nie zostały wymienione w ustępach poprzednich tego artykułu, a więc również i baryt, znajdujące się w swych naturalnych złożach są przynależne do gruntu i nie mogą być przedmiotem odrębnej własności górniczej. Ponieważ art. 33 ust. 1 i 2 dekretu z 20.III.46 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 40-47 poz. 198) przewiduje, że na rzecz gmin wiejskich, na których obszarze znajdują się kopalnie minerałów, jak również na rzecz pobliskich gmin miejskich i wiejskich oraz powiatowych zw. sam. terytorialnego, w których zamieszkują robotnicy tych kopalń, **pobiera się podatek** od kopalń zarówno wówczas, gdy chodzi o kopalnie minerałów, które na podstawie prawa górniczego podlegają woli górniczej, t. j. mogą być przedmiotem własności górniczej, chociażby zastrzeżonej jedynie na rzecz państwa, jak i od solanek, minerałów bitumicznych i **pozostałych minerałów, które stanowią przynależność własności państwowej i nie mogą być przedmiotem odrębnej własności górniczej**, zatem gmina winna pobierać podatek od kopalń barytu, znajdującego się w swych naturalnych złożach.

mgr. J. Służewski

Zarząd Miejski w Ostrołęce zapytuje, czy jest obowiązany plakatować w mieście ogłoszenia o licytacji nadesyłane przez Urząd Skarbowy i czy Urząd Skarbowy jest obowiązany opłacać koszty plakatowania.

O d p o w i e d ź:

Zarząd miejski jest obowiązany zawiesić bezpłatnie ogłoszenie o licytacji nadesłane przez urząd skarbowy na tablicy ogłoszeń umieszczonej przed urzędem miejskim. Rozwieszanie dalszych egzemplarzy ogłoszenia, poza urzędową tablicą ogłoszeń, nie jest obowiązkiem zarządu miejskiego. Na żądanie urzędu skarbowego należy plakatować dalsze egzemplarze ogłoszenia, żądając od urzędu skarbowego zwrotu kosztów plakatowania, względnie uiszczenia odpowiedniej opłaty na rzecz miasta, jeśli opłata taka będzie przewidziana w statucie opłat administracyjnych.

Uzasadnienie. Art. 85 dekretu o egzekucji świadczeń pieniężnych (Dz. U. 1947 poz. 84) nakłada obowiązek ogłaszania o licytacji na urząd skarbowy, który licytację zarządził. Określenie „urząd skarbowy zarządzi

przybicie ogłoszenia“, użyte w art. 86 dekretu nie nakłada na organ samorządowe obowiązku plakatowania własnym kosztem ogłoszenia. Zasada zwrotu przez urzędy skarbowe kosztów ponoszonych przez organa samorządowe w takich przypadkach jest wyrażona w art. 37 dekretu o postępowaniu podatkowym (Dz. U. 1946 poz. 174), mającym zastosowanie pomocnicze dla dekretu o egzekucji administracyjnej (art. 18 dekretu).

Mgr H. Bogatkowski

Zarząd Miejski w Nowym Sączu zapytuje, czy przedwojenne uchwały Rady Miejskiej w Nowym Sączu, dotyczące zamiany majątków między gminą miejską a osobą prywatną, zatwierdzone przez wydział wojewódzki, obecnie nadal obowiązują.

O d p o w i e d ź:

Uchwały przedwojenne, o ile zostały powzięte zgodnie z wówczas obowiązującym prawem, obecnie nadal obowiązują. Nie zostały one żadnym aktem prawnym uchylone.

Mgr T. Hattowski

Nowe wydawnictwa

KONSTANTY GRZYBOWSKI — USTRÓJ POLSKI WSPÓŁCZESNEJ¹⁾

Książka prof. Grzybowskiego, napisana zrozumiałym stylem i jasno wyraża przedstawiane zagadnienia. Książka, po krótkim zarysie historii konstytucjonalizmu polskiego po roku 1918, omawia szerzej zarys ustrojowy po roku 1944, zawierając takie omówienia postanowień ordynacji i zasad funkcjonowania oraz kompetencji różnych organów państwowych.

BOGDAN SUCHODOLSKI. — IDEE SPOŁECZNE DOBY STANISŁAWOWSKIEJ²⁾

Epoka Stanisławowska, jak żadna inna może, jest godna poznania. To epoka walki dwóch światów — starego i nowego. Po stronie nowego świata stali ludzie, którym bito medale za to, że „odważyli się być mądrymi“ to Staszic, Kołłątaj, Śniadeccy i in. Warto poznać myśli i idee, bo są to idee które, jak mówi autor były „rozpalającymi się światłami zbliżającego się odrodzenia“, wydobywającymi Polskę z ponurej epoki saskiego zacofania i ciemnoty. Ponadto w epoce stanisławowskiej powstawać zaczęły koncepcje i wzory nowoczesnej administracji publicznej, które wcześniej niekiedy były realizowane w Polsce, niż na Zachodzie.

Praca zawiera wybór pism najcenniejszych autorów tego okresu. Są w tym zbiorze wyjątki z pism Staszica, z manifestu Połanieckiego, ze sławnego memoriału o położeniu miast i z pierwszej konstytucji polskiego samorządu — prawa o miastach z 18.IV. 1791 r. Książka ujęta jest w dział, omawiający ogólne zasady reform społecznych, walkę o równość oraz przebudowę ustroju i gospo-

darki społecznej. Poszczególne rozdziały poprzedzone są syntetycznymi wprowadzeniami w zagadnienia.

J. Starościak

J. I. BIELSKI I ST. JABŁOŃSKI — SĄD OBYWATELSKI I JEGO CZYNNOŚCI³⁾

Ukazał się czwarty tom Biblioteki Popularyzacji Prawa w opracowaniu sędziego sądu apelacyjnego Józefa Ignacego Bielskiego i sędziego sądu okręgowego Stanisława Jabłońskiego pt. „Sąd Obywatelski i jego czynności (organizacja, zakres właściwości — postępowanie)“. Książka ta, jakkolwiek nie obejmuje wyczerpująco całości zagadnienia, to jednak zawiera ogół podstawowych wiadomości odnośnie spraw, z jakimi zetknie się wybrany przez gminę lub miejską radę narodową sędzia obywatelski. Całość materiału podzielona została na części, gdzie w przejrzysty sposób ujęte zostały zagadnienia urządzenia sądów obywatelskich, spraw, cywilnych i spraw karnych, które są rozpatrywane przez te sądy. W dalszych częściach omówiona jest księga umów i testamenty. Na zakończenie przedstawione zostały prawa i obowiązki sędziego obywatelskiego i ławników. Aneks stanowią wzory protokółów, orzeczeń, postanowień, wyroków, umowy i testamentu. Całość opracowana w sposób przystępny, popularny i ciekawy.

Mgr Stanisław Ślubowski

¹⁾ Kraków 1948 r. Wydawnictwo „Czytelnik“. Biblioteka Wiedzy Powołkowej. Str. 21.

²⁾ Warszawa 1948 r. Wyd. Trzaska, Ewert i Michalski. Str. 223

³⁾ Biblioteka Popularyzacji Prawa Nr 4. — Józef Ignacy Bielski i Stanisław Jabłoński — Sąd obywatelski i jego czynności. Wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości 1943, str. 199, cena 260 zł.

Adres Redakcji: Warszawa, Aleje Ujazdowskie Nr 3, bud. 4. Kancelaria Rady Państwa, tel. 89000. wewn. 263

Redaktor naczelny H. Kurkowska, przyjmuje interesantów codziennie od 13 — 15.

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 126 zł.

Konto PKO I - 6800

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“, Warszawa, Daszyńskiego 16.

Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“ Drukarnia Nr 2. Spółdz. Wyd. „Czytelnik“ Marszałkowska 2/5 B-57029